

ὡς διήγησις, ἄλλοτε ὡς διάλογος, ἄλλοτε ὡς λυρική ἀποστροφή ἢ γνωμολογικὸν ἀπόφθεγμα. Τὸ λυρικόν, τὸ ἐπικόν, τὸ δραματικὸν συμμιγνύονται, ἐναρμονίζονται ἀποτόμως ἀλλὰ φυσικῶς καὶ ἀβίαστως. Ἀφίεται εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ ἀκροατοῦ νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἀντίληψιν ποῦ καὶ πότε εἰσῆλθον τὰ πρόσωπα, πῶς παρενεβλήθη τὸ νέον στοιχεῖον, πῶς μετεβλήθη ἡ σκηνογραφία.

✽

Καὶ ποῖον διδάγμα βαθύ, μέγα καὶ εὐγενὲς καὶ ὑψηλὸν τῆς ἀρχαίας ποιήσεως, λείπει ἀπὸ τὴν ποίησιν αὐτὴν, ἡ ὁποία εἶχε τοὺς πλάνητας ραψωδούς της, ὡς ἡ ὁμηρικὴ, ἐνίοτε μάλιστα καὶ τυφλοὺς ὅπως ὁ περίφημος Γκαθογιάννης τῶν Θεσσαλικῶν Ἀμπελακίων; Ὁ Νίμπουρ, νομίζω, εἶπεν ὅτι τὰ κλέφτικα τραγούδια τὸν ἔκαμαν νὰ ἐννοήσῃ ἐντελῶς τὴν ψυχὴν τῶν Μακρονομάρχων.

Ποῦ ἐξεφράσθησαν παραστατικώτερον ἡ ἱερὰ ἀγάπη τῆς πατρίδος, ὁ ἀκοίμητος πόθος τῆς ἐλευθερίας, τὸ ἄσβεστον μῖσος κατὰ τοῦ τυράννου, τὸ σέβας πρὸς τοὺς νεκρούς, ἡ τήρησις ὑποσχέσεως καὶ πέραν τοῦ τάφου, ἡ μητρικὴ στοργή, ἡ συζυγικὴ πίστις, ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη;

Τίποτε δὲν ἐξήλεψα μέσ' τὸν ἀπᾶναι κόσμον
Σὰν τᾶλογο τὸ γλήγορο, σὰν τὸ γοργὸ ζευγάρι
Σὰν τὴ γυναῖκα τὴν καλὴ ὅπου τιμᾷ τὸν ἄνδρα,
Σὰ δυὸ ἀδέρφια γκαρδιακά καὶ πολυαγαπημένα
Ποῦ τὰ παίνει ἡ γειτονιά κ' ὁ κόσμος τὰ ζηλεύει.
Χαρὰ κ' ἂν ταῦτα χαίρονται καὶ λύπη δὲ λυποῦνται
Κ' ἂν πᾶνε καὶ ᾗς τὸν πόλεμο, ἀντίμα πολεμοῦνε.
Ἐὼς ποῦ δὲ προβαίνει ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη;

Εἰς τῆς «Ἄρτας τὸ Γιοφύρι» τειχίζουσιν τὴν περικαλλὴ γυναῖκα τοῦ πρωτομάστορα, διότι τὸ εἶχεν ἀπαιτήσει τὸ στοιχεῖόν.

Ἐνας πηχάει μὲ τὸ μιστοῖ καὶ ἄλλος μὲ τὸν ἀσβέστη.

Ἡ δυστυχὴς παλαιόουσα μὲ τὸν αἰφνίδιον, τὸν ἐξ ἐνέδρας θάνατον, ἀρχίζει τὰς ἀράς:

Ὡς τρέμει ἡ καρδοῦλα μου νὰ τρέμῃ τὸ γιοφύρι.

Τῇ ἐνθυμίζουσιν ὅτι ἔχει ἀδελφὸν εἰς τὰ ξένα.

—Κι' αὐτὴ τὸν λόγον ἄλλαξε κ' ἄλλη κατάρα δίνει.
—Σίδερον ἢ καρδοῦλα μου, σίδερον τὸ γιοφύρι
Σίδερον τὰ μαλλιάκια μου, σίδερον κ' οἱ διαβάτες
Τι' ἔχω ἀδελφὸ ᾗς τὴ ξενιτειά, μὴ λάχῃ καὶ περῶσι!

Κατ' ἐμὲ ἡ νεωτέρα Ἡλέκτρα τῆς ἀδελφικῆς ἀρσενώσεως εἶνε ὑπερτέρα τῆς ἀρχαίας, ὅσον ἡ λήθη τοῦ ἑαυτοῦ, ἡ μετ' αὐταπαρνησίας συγγνώμη εἶνε ἡθικῶς ὑπερτέρα καὶ εὐγενεστέρα τῆς ἐκδικήσεως.¹⁾

.....

✽

Ἡ δημοτικὴ ποίησις ἡ παρηγκώνισμένη καὶ καταφρονεμένη ὡς ἡ Σταχτοπούτα τοῦ παραμυθιοῦ, πρέπει νὰ λάβῃ τὸ στέμμα τὸ ὁποῖον τῇ ἀνήκει. Εἶνε καιρὸς νὰ εἰσέλθῃ καὶ νὰ ἐγκατασταθῇ κυρίαρχος εἰς τὸ σχολεῖον. Ὁ ἀρχισώμεν ἀπὸ τὸ ναυούρισμα τῆς μάνας διὰ νὰ φθάσωμεν μέχρι τῆς ὑψηλῆς συμφωνίας. Τὸ δημοτικὸν τραγούδι θὰ παιδεύσῃ τὰς νέας γενεάς τῶν Ἑλλήνων, ὅπως τὰ ὁμηρικὰ ἐπὶ παῖδες τὰς παλαιάς. Τὸ δημοτικὸν τραγούδι θὰ μᾶς εἰσαγάγῃ μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ἀρχαίας ποιήσεως.

Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἔσχε τὴν μοναδικὴν εὐτυχίαν εἰς τὸν κόσμον νὰ ἴδῃ διπλὴν βλάστησιν, ὡς ἡ ὁμηρικὴ νῆσος τῶν Φαιάκων. Ἡ δευτέρα ἔγινεν ἐν μέσῳ τῆς φοβερᾶς σκλαβιάς.

Ἐνθυμεῖσθε τὴν ἐλαίαν τῆς Ἀθηνᾶς, ἥτις καεῖσα ὑπὸ τῶν Περσῶν ἀνεβλάστησεν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἐν μέσῳ ἐρείπιων καπνισμένων καὶ πτωμάτων. Αὕτη εἶνε ἡ νεωτέρα ποίησις τῶν Ἑλλήνων. Ὅπως ἐκεῖ, καὶ ἐδῶ ἐβλάστησε, διότι ἡ ῥίζα εἶχε μείνει ἀνέπαρος: ἡ αἰωνία, ἡ αἰδίοος ἑλληνικὴ ψυχὴ! . . .

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

¹⁾ Εἰς τὴν ἐλευθέρῳ καὶ ἀπὸ στόματος γενομένην διάλεξιν ταύτην ἡ παιδαγωγικὴ σημασία τῆς δημοτικῆς ποιήσεως ἐξήρθη λεπτομερέστερον καὶ δι' ἄλλων παραδειγμάτων, ὡς ἄλλως ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἐν διδασκαλικῷ συνεδρίῳ.

Καίρον,

Ἡ γέφυρα τῶν Λεόντων.